

Tsun'ichirō Tamizaki

Nazlı Kar

Çeviri: ESİN ESEN

2. BASKI
♥ can
modern

JUN'ICHIRO TANIYAKI
NAZLI KAR

Can Modern

Nazlı Kar, Jun'ichirō Tanizaki

Japonca aslından çeviren: Esin Esen

Sasameyuki

© 1944-1948, Jun'ichirō Tanizaki vârisleri / Chuokoron-Shinsha, Inc.

© 2015, Can Sanat Yayınları A.Ş.

Bu eserin Türkçe yayın hakları The Wylie Agency (UK) Ltd aracılığıyla alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: 2015

2. basım: Ağustos 2020, İstanbul

Bu kitabın 2. baskısı 1 000 adet yapılmıştır.

Dizi editörü: Emrah Serdan

Editör: Gülzemin Özrenk Aydın

Düzeltili: Aylin Samancı, Ebru Aydın

Mizanpaj: Bahar Kuru Yerek, M. Atahan Sıralar

Kapak tasarımı: Utku Lomlu / Lom Creative (www.lom.com.tr)

Baskı ve cilt: Türkmenler Matbaacılık Reklam San. ve Tic. Ltd. Şti.

Maltepe Mah. Gümüşsuyu Cad. No: 16-18

Topkapı, İstanbul

Sertifika No: 43087

ISBN 978-975-07-2722-1

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM VE DAĞITIM TİCARET VE SANAYİ A.Ş.

Hayriye Caddesi No: 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

canyayinlari.com/9789750727221

yayinevi@canyayinlari.com

Sertifika No: 31730

JUN'ICHIRO TANIZAKI
NAZLI KAR

ROMAN

Japonca aslından çeviren

Esin Esen

♥can

Jun'ichirō Tanizaki'nin Can Yayınları'ndaki diğer kitapları:

Çılgın Bir İhtiyarın Güncesi, 1982

Anahtar, 2011

Sazende Şunkin, 2011

JUN'ICHIRO TANIZAKI, 1886'da Tokyo'da doğdu. Büyükbabasının matbaasında geçen çocukluğu onda kitaplara karşı bir ilgi uyandırdı. Tokyo İmparatorluk Üniversitesi'nin Japon Edebiyatı Bölümü'ne girdi fakat maddi nedenler yüzünden okulu bırakmak zorunda kaldı. 1909'da yazdığı tek perdelik bir oyun, bir edebiyat dergisinde yayımlandı. Tanizaki gençlik yıllarında Edgar Allan Poe ve Fransız dekadanlarının etkisi altındaydı. 1923'teki Kantō Depremi'nden sonra Tokyo'dan ayrılarak Osaka'ya yerleşen yazar, burada geleneksel Japon güzellik ideallerini araştırmaya yöneldi. Bu durum onun yazarlık sanatında bir dönüm noktası oldu. *Chijin no Ai* (Bir Aptalın Aşkı) 1924, *Ashikari* (1932), *Sazen-de Shunkin* (1933) adlı önemli yapıtlarını kaleme aldı. İkinci Dünya Savaşı yıllarında sansür gerektiren bir yazısından dolayı polis tarafından aranan Tanizaki, izini kaybettirerek edebiyat çalışmalarına gizli gizli devam etti. Bu sırada dünyanın en eski romanı olan *Genji Monogatari*'yi çağdaş Japoncaya çevirdi ve en büyük romanı *Nazlı Kar* (1943-1948) tamamladı. Savaştan sonra kendisine 1949'da İmparatorluk Kültür Nişanı verildi. Savaş sonrası dönemde kaleme aldığı önemli eserleri arasında *Anahar* (1956) ve *Çılgın Bir İhtiyarın Güncesi* (1962) gibi pek çok romanı ve *In'ei Raisan* (Gölgelere Övgü) (1933) adlı yapıtı başta olmak üzere çeşitli denemeleri bulunmaktadır. Bazı eserleri sinemaya da uyarlanmıştır. 1964'te Amerikan Sanat ve Edebiyat Akademisi'ne şeref üyesi seçildi. 1965'te Yugawara'da öldü.

ESİN ESEN, Japonolog. Doktorasını Ankara Üniversitesi'nde en eski Japonca şiir antolojisi olan *Man'yōshū*'daki kadın şairler üzerine yaptı. Konuyu bilişsel poetika, okuyucu-dinleyici sorumluluğu açısından ele aldı. Önceki eğitimini Ankara Üniversitesi Japon Dili ve Edebiyatı, Boğaziçi Üniversitesi Türk Dili ve Edebiyatı bölümlerinde tamamladı. Japon şiiri, Man'yō ve Heian dönemi kadın edebiyatı üzerine çalışmaları var. Bin yıl önce yazılan *Murasaki Shikibu'nun Günlüğü*'nü Klasik Japonca orijinalinden çevirerek Türkçeye kazandırdı. Japoncanın temel özelliği olan okuyucu-dinleyici sorumluluğundaki öğelerin çevrilmesinde bilişsel kuram ve bağıntı kuramından yararlanarak yöntem önerisi getirdi. 1990'lardan beri Japonca, İngilizce, İspanyolca dillerinden çeviriler yapıyor. Bu dillerde Galatasaray Üniversitesi ve Boğaziçi Üniversitesi'nde teorik ve uygulamalı çeviri dersleri yürüttü. Boğaziçi Üniversitesi Asya Çalışmaları Merkezi'nde araştırmacı. Japonya Araştırmaları Derneği (JAD) yönetim kurulu üyesi.

Nazlı Kar-Sasameyuki'yi Türkçe Algılamak

Tanizaki'nin başyapıtı olarak kabul edilen eser aynı zamanda bir Japon edebiyatı klasiği. Sadece konusuyla değil yazarın metin örgüsüne titizlikle dahil ettiği kültüre dair öğelerle de okuyucusuna farklı bir dünya sunuyor.

Japon edebiyatından Türkçeye anadilinden yapılan edebiyat çevirileri 2004 yılında Japoncadan yapılan ilk roman çevirisiyle Türk kültür dizgesi içinde yer almaya başladı. Bununla birlikte Japon dili ve edebiyatı konusunda uzman çevirmenlerin katkılarıyla Japon edebiyatından çeviriler egzotik bir kültürün eserinin Türkçeye aktarılmasından öte bir işlev görmeye başladı.¹ Uzak ve tamamen romantik kalıplarla tanımlanan bir kültür, Türk okuyucuya yakınlaştı. Bu tür çeviriler kültür etkileşiminde önemli bir yer edindi.

Elinizdeki bu kitabın çevirmeni olarak eserin inceliğine, yazarın pek çok detayı metne nakşetme şekline, o kültürü bir Japon'un gözünden insanın kalbini titretecek şekilde aktarışına hayran kaldığımı söylemeliyim. Bir erkek yazarın “kadın romanı”² yazması, eserin kurgusunu daha da ilginç kılıyor. Hele yazarın arada dönüp okuyucuyla konuşması sanki o zamandan buraya bir bağ yaratıyor. “Tanizaki benimle konuştu!”³

1. Esin Esen, *Sasameyuki no Torukogo-Honyaku: Kikitesekinin oyobi Ninchi Shigaku no Shiten kara*, Sekai Bungaku, Japan, 2015. (Ç.N.)

2. Takehiko Noguchi, “Time in the World of Sasameyuki” çev. Teruko Craig, *Journal of Japanese Studies*, Cilt.3, Sayı 1, s.2, 1977. (Ç.N.)

3. Bu eserin çevirisinde temel alınan metin şudur: Jun'ichirō Tanizaki, *Sasameyuki*, Chūkō Bunkō, Japan, 1996. (Ç.N.)

Bu çeviride amacım Japon kültürüne özgü öğeleri Türk okuyucu tarafından anlaşılabilir bir şekilde aktarmak oldu. Dil, kültür, algı üçgeninde, kaynak ve hedef dillerin benzer ve farklı yönlerine odaklanarak, Japon diline, algısına dair öğeleri Türk algısında yeniden yaratabilmeyi hedefledim. Yazarın o şaşkınlık verici üslubunu, sözcük seçimlerindeki bakış açısını aktarabilmek bir diğer çabam oldu.¹

Türk kültür dizgesinde yer alan bu çevirinin, okuyucusuna dünyaya farklı bir noktadan bakma fırsatı vereceğine inanıyorum. Elinizdeki kültür hazinesinin her ânının size keyif vermesi dileğiyle.

Eserin adı

Kitabın adı Japon algısını, estetiğini, Japonların mevsimlerle ilişkisini yansıtıyor. Kitabın orijinal ismi *Sasameyuki*, çisil-deyerek yağan kar anlamına geliyor. Kitapta kar sahnesi hiç yer almıyor. Peki kitabın ismi nereden geliyor? Yazarın eserine bu ismi vermesinde çok ince bir düşünce saklı: Bu sözcükler aynı zamanda klasik Japon şiirinde sıklıkla karşılaşılan, kiraz çiçeklerinin baharda dallarından dökülmesini karla karıştırmış gibi ifade eden bir söz sanatı.² Japon kültüründe kiraz çiçeği geçiciliğin sembolü. Geçicilik düşüncesi kitabın ana temalarından biri. Çiçekler dallarında en güzel oldukları zamanda dökülmeye başlarlar. Bu Japon algısında güzel ve hüznüldür. Kitaptaki kiraz çiçeği betimleri bu duyguyu okuyucusuna ulaştırıyor. Kitabın adındaki *Yuki* (Kar) sözcüğü kitaptaki kahramanın ismi Yukiko'ya da işaret ediyor.

Eserin yazılış öyküsü

Tanizaki'nin eserlerini iki farklı eğilimle oluşturduğunu görebiliriz. İlki okuyucusunu sarsacak bir anlatımla cinsel ko-

1. Çeviride yöntem olarak algının çevrilmesine odaklanarak metin bilişsel poetika aracılığıyla çözümlenmiş, Japoncanın temel özelliği olan "okuyucu-dinleyici sorumluluğu"nun çevrilmesi göz önünde bulundurulmuştur. (Ç.N.)

2. Burada adı geçen söz sanatı *mitate*'dir. Bir şeyde başka bir şeyi görmek ya da bir şeyi yanılarak başka bir şey olarak algılamaktır. (KJN) Shinmura, Izuru; Koijen, Iwanami Shoten, Japan, 1998. (Ç.N.)

nuların da yer aldığı eserleri. İkincisi ise Japon toplumunun değişimi, Japon kültürüne karşı Batı kavramlarının üzerine kurulan eserler.¹ *Nazlı Kar* bu ikincisini temsil eden en önemli eseri. Tanizaki bu romanını, 1000 yıllarında yazılmış ünlü *Genji Monogatari* [Genji'nin Hikâyesi] adlı Japon klasliğini, modern Japoncaya aktarmasından (1938) sonra yazmaya başlamış.² Bu da *Sasameyuki*'nin Japon klasiklerinin devamı gibi görülen bir eser olarak oluşmasını etkilemiş. Karakterlerini kurgulamasından, betimlerine, Japonya'nın farklı dönemlerine ait kültürel öğeleri katmadaki düşüncesine kadar bu etki görülüyor.

Kitap 1943 yılında *Chūō Kōron* dergisinde tefrika olarak yayımlanmaya başlıyor. Ancak savaş yılları Japonya'sında yayını durduruluyor ve kitabın üç cilt olarak yayımlanması 1948 yılında oluyor.³

Tanizaki, eşi Matsuko'nun ailesinden esinlenerek oluşturuyor romanının karakterlerini. Romanda yer alan "gazete meselesi" gibi bazı olaylar hatta Yukiko'nun evlilik tarihi gibi bilgiler gerçek. Roman sık sık ailenin ikinci kızı Sachiko'nun gözünden ilerliyor. Sachiko karakteri, Tanizaki'nin eşini temsil ediyor. Yazarın, Sachiko'yu betimlemesinde karısına hissettiği yakınlık okuyucuya ulaşıyor. Romanda Sachiko'nun eşi olan Teinosuke karakterinin ise Tanizaki olduğu kabul ediliyor.⁴ Bu açıdan bakıldığında Teinosuke karakterinin edebî yönü güçlü, düşünceli ve karısını seven biri olarak betimlenmesi, bu karaktere dair eserde olumsuz hiçbir şey olmaması dikkat çekiyor.

Eserin konusu-ana temaları

Makioka ailesinden dört kız kardeşin odağında gelişen romanda, 1936-1941 arasındaki olaylar kronolojik olarak aktarılıyor. Makioka'lar Kansai bölgesinde yaşıyorlar. Soylu değiller ancak ticaretle geçinen babalarının sağlığında varlıklı bir aile-

1. Edward Seidensticker, Jun'ichirō *Tanizaki, 1886-1965*, Monumenta Nipponica, Cilt 21, s.3-4, 1966. (Ç.N.)

2. "Time in the World of Sasameyuki". (Ç.N.)

3. (KJN), Shinmura, Izuru; Kojien, Iwanami Shoten, Japan, 1998. (N.K.D.), (M.H.J.), Maipedia Hyakka Jiten, Heibonsha, Japan, 1996. (Ç.N.)

4. "Time in the World of Sasameyuki". (Ç.N.)

ler. Kitapta anlatılan dönemde ise eski şaşaalı günlerini geride bırakan ailenin hâlâ tanınmış bir ismi olduğunu görüyoruz. Eserde, dönemin toplum yapısı, Japon kadını, kadın erkek ilişkileri, gelenekler yer alıyor. Japon kültürüne dair öğelerin yanında Doğu-Batı, gelenek ve modernlik arasındaki fark, metnin ana temalarını oluşturuyor. Eserin örgüsünde geleneksel den moderne geçen Japonya ve bu süreçteki insanlara dair gözlemler yansımakta. Yazarın satırlarında o dönemde hızla ülkeye giren Batı kültürüne karşı Japon kültürüne dair hissettiği farkındalık görülmekte. Bu nedenle eserde Batı ve Japon sözcükleri yazar tarafından defalarca vurgulanmış. Osaka ve Kyoto'nun da yer aldığı Kansai bölgesinin kültürüne karşılık, Tokyo'nun bulunduğu Kantō bölgesinin kültürünün karşılaştırılması kitabın bir başka önemli teması. Yine Japon edebiyatının ana temalarından olan mevsimlerin döngüsü kronolojik sırayla akan romana müziksel bir ritim veriyor. Roman mevsim döngülerine dair gelenekler, açan dökülen çiçeklerle bezeli olarak akıyor.

Eserin konusunun geçtiği dönem

Romanın bir başka dikkat çekici özelliği ise şu: Romanın konusunun geçtiği zaman diliminde Japonya, Büyük Asyacılık düşüncesiyle Çin başta olmak üzere ana kıtada yayılcı bir politika izliyor.¹ Sonrasında İkinci Dünya Savaşı çıkıyor. Roman savaş yıllarında yazılıyor. Buna rağmen eserde savaşa dair çok az şey yer alıyor. Bu meseleler “Çin’le sorunlar”, “içinden geçtiğimiz bu zamanlar”, “Avrupa’daki huzursuzluk” “Avrupa savaşı” gibi birkaç ifadeyle geçiştiriliyor. Bunda eserin tefrika olarak yayımlanmaya başladığı dönemdeki Japon yönetiminin ve kitap olarak basıldığı dönemde İkinci Dünya Savaşı’ndan yenik çıkmış Japonya’nın, işgal altında olmasının etkisi var.

1. Ali Merthan Dündar, *Panislâmizm’den Büyük Asyacılığa-Osmanlı İmparatorluğu, Japonya ve Orta Asya*, Ötüken Neşriyat, İstanbul, 2006.
Selçuk Esenbel, “Japan and Islam Policy During the 1930s”, *Turning Points in Japanese History*, Bert Edström (Yay. haz.), 2002, s.180-214. (Ç.N.)

Eserde görülen sosyal yapı ve kadın

Eski çağlardan beri Japon toplumu, dile de yansıyan dikey (ast-üst/*jōgei*)-yatay (grup-içi/grup-dışı/*uchi-soto*) ilişkilerden oluşmaktadır. Bu ilişkiler ağında konum, tecrübe, yaş ilişkileri ast-üst ilişkilerini oluşturur.¹ Bu ilişkilere göre karşısındaki kişiye saygı diliyle konuşmak, belirli davranış kalıplarını yerine getirmek gerekir. Yatay ilişkilere gelince, kişi ailesi, çalıştığı şirket gibi pek çok gruba mensuptur. Buna göre mesela kendi ailesinden birinden bahsederken mütevazı davranması, böyle bir dil kullanması gerekir. Grup dışı birine ise saygı diliyle hitap eder. Eserde yatay ve dikey toplumsal ilişkilerinin muhteşem bir yansıması bulunmakta. Kadın erkek ilişkilerinden, evdeki hizmetlinin nasıl davrandığına kadar pek çok şeyi belirleyen bu ilişkiler ağı, Japon düşüncesini anlamak için önemli bir ipucu.

Eserin bir “kadın romanı” olduğu göz önünde bulundurulduğunda kadının o dönemdeki konumu da akla gelmekte. Japonya’da başlangıçta ana erkil ve çift erkilli olan toplum yapısı Budizm ve Konfüçyüsçülüğün Japonya’ya girmesiyle giderek ataerkil bir topluma dönüşmüştür.² Eserde bahsedilen dönemde Birinci Dünya Savaşı’nın etkisiyle kadının değişen konumu görülebilir. Artan işgücü talebi o zamana kadar erkeklerden daha az ücret alan kadınların ekonomik konumunu güçlendirir. Artan eğitimin etkisiyle de Japon toplumunda kadın için kullanılan, eserde de izleri görülen “iyi eş, akıllı anne” (*ryōsei kenbo*) kavramı yerini “yeni kadın” (*atarashii onna*), “modern kız” (*modan gāru*) ve “zehirli kadın” (*dokufu*)³ kav-

1. Ayşe Nur Tekmen (Sugiyama), “Japoncada Sosyo-Kültürel Yapı İçinde Dilsel Düzeneklerin İşleyişi”, Ankara Üniversitesi, yayımlanmamış doktora tezi, Ankara, 2002.

Ayşe Nur Tekmen, Akiko Takano, *Japonca Dilbilgisi*, Engin Yayınevi, Ankara, 2005, s.321-322. (Ç.N.)

2. Esin Esen, “Manyōshū’da Kadın Şairler ve Şiirleri – Bilişsel Poetika Açısından ‘Okuyucu-dinleyici Sorumluluğu’”, Ankara Üniversitesi, yayımlanmamış doktora tezi, Ankara, 2013, s.121-138. (Ç.N.)

3. Vera Mackie, “New Women, Modern Girls and the Shifting Semiotics of Gender in Early Twentieth-Century Japan”, *Intersections: Gender and Sexuality in Asia and the Pacific*, 2013, Sayı 32, s.7. (Ç.N.)

ramlarına bırakır.¹ Eserin kahramanlarından Taeko bu değişimin yansıması gibidir. Yine eserde yer alan çalışan kadın (*shokugyō fujin*) kavramı da 1920’lerden itibaren ortaya çıkmıştır.² Eserde Teinosuke’nin kızıyla ilgili dūřünceleri arasında kısaca yer alan “kadınların siviller cephesinde yer alan” savaşçılar olması³ fikri ise 1930’ların savaş ortamında doğmuştur. Bir “kadın romanı” olan bu eser bu anlamda, Japon kadınının bu dönemdeki değişiminin hikāyesini de anlatır.

Eserde kullanılan dil

Romanın en dikkat çeken özelliklerinden biri Osaka lehçesinin kullanılması. Aile içindeki konuşmalar, hizmetçiler dahil tamamen Osaka lehçesiyle yazılmış. Ancak sürekli bu tür anlatım roman takibi için zor olacağından, uzun konuşmalar uzun paragraflar halinde standart Japonca ile aktarılıyor. Görücüye çıkmak gibi sosyal ortamlarda roman kahramanlarının Tokyo lehçesiyle konuşması bu açıdan da ipuçları sunuyor. Japonya’da 19. yüzyılın sonlarına kadar ortak bir dil yok. Kitapta da çıkan *sōrōbun* adı verilen yazı veya ince *kanbun* iletişimin sağlanması kilit rol oynuyor.⁴ Bu dönemde çıkan dilde birlik hareketi (*genbun itchi*) ile birlikte ortak bir dil arayışı, yine kitapta defalarca geçen standart Japoncanın (*hyōjungo*)⁵ doğmasına neden oluyor. 1900’lerde ders kitaplarında yer almaya başlayan standart Japonca ilerleyen zamanlarda romanda da görüldüğü gibi sosyal yaşamda yerini alıyor.

1. Esin Esen, “1930’ların Sonlarında Japonya’da Kadın Olmak: Gelenek ve Modernlik Arasında Bir Roman Kahramanı”, *Roman Kahramanları* dergisi, İstanbul, 2015, Sayı 21, s.27-32. (.N.)

2. Lei Yang, “Sasameyuki ni okeru Taeko-zō-modan garu ni miru jiyū”, yüksek lisans tezi, Hyogo University, Japan, 2011, s.19. (.N.)

3. Ulrike Wöhr, Barbara Sato, “Japanese Women’s Magazines: Between Indoctrination and Pleasure, Intellectual History and Popular Culture”, *Gender and Modernity*, International Research Center for Japanese Studies, Tokyo, 2000, s.3. (.N.)

4. Takiura Masato, “14. Japonca Öğretmenleri Toplantısı”, Türk Japon Vakfı, 13-14 Haziran 2015.

5. Aydın Özrenk Gülzemin, “Türkiye’deki ve Japonya’daki Dil Politikalarına Genel Bakış”, Ankara Üniversitesi, yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara, 2010.

Transkripsiyon

Çeviride Japoncanın transkripsiyonu için Hepburn yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntem, evrensel oluşunun yanı sıra metinde çok sayıda bulunan yer isimleri ve kültür öğelerini okuyucunun internette görsellerden arayarak kolayca ulaşabilmesine olanak vermesi nedeniyle tercih edilmiştir.¹ Daha önce Türkçeye girmiş olan yer isimleri ise Türkçedeki şekliyle kullanılmıştır. Meraklı okuyucunun bu öğeleri görsellerde aratabilmesi, tamamen farklı bir kültürün algılanmasına da büyük katkı sağlayacak, eserin gerçek güzelliğini, asıl amacını da bir noktaya kadar ulaştırabilecektir.

Hepburn yönteminde pek çok ses Türkçe okunuşu ile örtüşmektedir. Farklı okunan sesler şu şekilde okunmaktadır: *ū* uzun u / *ō*: uzun o / *ai*, *ei*: ay, ey / *sh*: ş / *ch*: ç / *j*: c / *w*: v / *I* ve *i*: aynı sestir “i” olarak okunur. *tsu*: Türkçede böyle bir ses olmadığı için en zor seslerden biridir. Sanki tıslar gibi çıkarmak doğru sese yaklaşıtır. Dişler kapalı olarak ön dişlerin arasından *ts* sesi çıkarılır. Örnekler: *shōgun*: şöğ-gun, *haiku*: hay-ku, *chaya*: ça-ya, *waka*: va-ka, *yūzen*, yuğ-zen, *Teinosuke*: tey-no-su-ke, *Fusajirō*: fu-sa-ci-roğ, *Sachiko*: sa-çi-ko, *Koisan*: ko-i-san, *Taeko*: ta-e-ko, *Itani*: i-ta-ni.

ESİN ESEN

1. Metinde yer alan Japonca sözcükler ve yer isimleri, örneğin: “hotaru-gari” gibi iki tırnak arasında aratıldığında ateşböceği seyriyle ilgili *ukiyo-e* resmi görselleri çıkmaktadır. Yer isimlerinde yine internetten aratıldığında bulunacak şekilde transkripsiyon uygulanmıştır, örneğin “Omuro Ninna-ji” gibi. (Ç.N.)

1. CİLT

Birinci bölüm

“Koisan, biraz yardım etsene.”

Sachiko aynadan en küçük kız kardeşi Taeko'nun geldiğini görünce ensesine pudra sürmek için elinde tuttuğu fırçayı uzatarak ona seslenmişti. Yaşadıkları yerde iyi ailelerin en küçük kızına Koisan diye hitap edilirdi. Kardeşi geldiği sırada, Sachiko ensesinin kimonosundan görünen bölümüne beyaz pudra sürüyordu. Aynadan bakışlarını ayırmadan içliğinin ve zarif ensesini ortaya çıkarmak için hafifçe arkaya kaydıracağı giysisinin nasıl göründüğüne, sanki başka birine bakarmış gibi bakarak kardeşine sordu:

“Yukiko aşağıda ne yapıyor?”

“Etsuko piyano çalışırken onun yanında duruyor galiba.”

Demek öyleydi... Aşağıdan duyulan piyano sesi buydu. Erkenden hazırlanan Yukiko, Etsuko'ya yakalanmış, piyano çalışmasını izliyordu. Etsuko normalde, anesi dışarı çıksa bile yanında Yukiko olduğu sürece evde kalıp uslu uslu beklerdi. Bugün annesi ile iki teyzesi Yukiko ve Taeko bir konsere gideceklerdi. Üçü birden giyinip süslenerek konser için hazırlanıyorlardı. Etsuko bunu görünce biraz huysuzlanmıştı. Konser saat ikide başlayacaktı. Sonunda Yukiko konser biter bitmez dönece-

ğine, akşam yemeğine yetişeceğine söz verip yeğenini yatıştırdı.

“Biliyor musun, Yukiko’ya bir talip daha çıktı.”

“Öyle mi?”

Taeko, ablasının ensesini omzunun iki yanına doğru parlak fırça darbeleriyle boyamaya başladı. Sonra ensesinin iki yanına yukarıdan aşağı iki beyaz çizgi çekti. Sachiko aslında kambur duran biri değildi ama etine dolgun olduğundan biraz öyleymiş gibi görünüyordu. Sonbahar güneşinin vurduğu nemli teninin ışıltısı iç gıcıklayıcıydı; otuz yaşını geçmiş birine hiç benzemiyordu. İki kardeş, Osaka lehçesiyle sözcükleri yer yer yuvarlayıp yutarak, zaman zaman sesleri uzatarak iyi ailelerin hanımlarının yaptığı gibi cümle sonlarını melodik bir şekilde vurgulayarak konuşuyorlardı.

“Talip işini Itani Hanım haber verdi.”

“Yaa?”

“MB Kimya Endüstrisi Şirketi’nde çalışıyormuş.”

“Hali vakti yerinde miymiş peki?”

“Ayda yüz yetmiş, yüz seksen yen kadar alıyormuş. İkramiyeleri de eklersen iki yüz elli yen kadar olur işte.”

“MB Kimya Endüstrisi Şirketi Fransızlarındı değil mi?”

“Evet, öyle! Nasıl da bildin!”

“O kadarını da bileyim!”

En küçükleri olan Taeko, bu konularda iki ablasından da daha çok şey bilirdi. Bu nedenle tuhaf bir şekilde dünyadan habersiz ablalarını, bu açıdan biraz hakir görür, sanki yaşça büyük olan kendisiymiş gibi konuşurdu.

“Bu şirketin adını hiç duymamıştım. Şirketin merkezi Paris’teymiş. Büyük bir şirketmiş.”

“Japonya’da da bir yerleri var. Kobe’de Rıhtım Caddesi’nde büyük bir bina.”

“Öyleymiş. Orada çalışıyormuş işte.”

“Fransızca da biliyor muymuş peki?”

“Hı hı. Osaka Yabancı Diller Fakültesi Fransızca Bölümü mezunuymuş. Paris’te biraz kalmış. Bu şirketteki işinden başka akşam okulunda Fransızca hocalığı yapıyormuş. Oradan yüz yen kadar alıyormuş. İki işinden toplam geliri üç yüz elli yen kadar ediyormuş, Itani Hanım öyle dedi.”

“Malı mülkü var mıymış?”

“Öyle çok bir şeyi yokmuş. Memleketinde annesinin yaşadığı eski, müstakil bir ev, Rokko’da kendi yaşadığı ev ile biraz arazisi varmış sadece. Rokko’daki evi taksitle almış. Zaten ecnebi usulü küçük bir yermiş. Toplu konut olarak yapılmış. Öyle lafı edilecek bir şey değil yani.”

“Öyle ama kira ödemeyeceklerse ayda dört yüz yenle yaşanabilir değil mi?”

“Yukiko’ya uygun olur mu acaba? Aslında adam çöpsüz üzüm, bir tek annesi var. O da memleketinde yaşıyormuş, Kobe’ye gelmiyormuş. Adam kırk bir yaşındaymış, şimdiye kadar hiç evlenmemiş.”

“Acaba bu yaşa kadar neden hiç evlenmemiş?”

“Itani Hanım’ın dediğine göre, ille de güzel olacak diye ince eleyip sık dokumuş.”

“Bu çok tuhaf. İşin aslı neymiş, iyice bir sorup sormak gerek.”

“Talip pek de hevesliymiş.”

“Yuki Ablamın resmini mi gördü?”

Bir ablaları daha vardı. Ailenin en büyüğü olan o ablaları memleketlerinde yaşıyordu. Taeko küçüklüğünden beri ona Tsuruko Abla der, Sachiko’ya sadece abla diye hitap ederdi. Yukiko’ya da zamanla isminin son hecesini yutarak Yuki Ablam demeye başlamıştı.

“Resmi, Itani Hanım’a bırakmıştım. Bize hiç danışmadan kafasına göre karşı tarafa göstermiş. Diğer taraf çok beğenmiş, öyle dedi.”

“Talibin resmi yok mu?”

Aşağıdan hâlâ piyano sesi geldiğini duyan Sachiko, Yukiko'nun kolay kolay yukarı gelemeyeceğini kestirerek, “En üstteki şu küçük çekmeceyi açiver,” dedi. Bir yandan da eline dudak boyasını alıp sanki aynadaki görüntüsünü öpecekmış gibi dudaklarını yuvarladı.

“Orada, değil mi?”

“Buldum... Yuki Ablama gösterdin mi bunu?”

“Gösterdim.”

“Ne dedi?”

“Her zamanki gibi, ‘Aa, bu mu?’ deyip bitirdi. Ağzından başka bir şey çıkmadı. Ee, sen ne diyorsun?”

“Eh. Vasat görünüyor. Yok belki iyi bir adamdır bilemem ama ilk bakışta maaşa tabi biri olduğu anlaşılıyor işte.”

“Doğru söylüyorsun ama zaten adam öyle biri!”

“Yuki Ablam için iyi bir tarafı var aslında. Ondan Fransızca öğrenir.”

Makyajı neredeyse tamamlanan Sachiko, üzerinde ünlü Kotzuchiya kimono mağazasının adı yazan kimono saklama kâğıdının bağını çözerken sanki o anda birden hatırlamış gibi: “Aklımdan çıkmış. ‘Eksik B’ oldum galiba. Koisan, aşağıdakilere iğne takımını dezenfekte etmelerini söyleyiversen?”

Berberinin, Osaka-Kobe bölgesinde sık görülen bir hastalık olduğu söyleniyordu. Sachiko, kocası ve o sene artık birinci sınıfa gitmeye başlamış kızları Etsuko başta olmak üzere tüm ev halkı yaz başlarından itibaren sonbahara kadar art arda beriberiye yakalanıyorlardı. Bu nedenle B vitamini iğnesi yaptırmak âdetleri olmuştu. Son zamanlarda doktora bile gitmiyorlardı. Evde, etkili bir iğne olan Betaxin bulunduruyorlardı. Ortada ciddi bir sebep yokken bile ailecek birbirlerine iğne yapıp duruyorlardı. Kendilerini biraz halsiz hissetseler, bunu hemen

B vitamini eksikliğine bağlıyorlardı. İlk kez kimin başlattığını hatırlamıyorlardı ama kendi aralarında buna “eksik B” diyorlardı.

Piyanonun sesinin kesildiğini fark eden Taeko, resmi hemen çekmeceye geri koydu. Merdivenlere kadar gidip yüksek sesle aşağı, “Biriniz bir bakıverin!” diye seslendi. “Evin hanımı iğne yaptıracak. İğne takımını dezenfekte etsinler, diyor.”

İkinci bölüm

Adı geçen Itani Hanım, Kobe Oriental Hotel’in yakınlarında Sachiko’ların devamlı gittikleri güzellik salonunun sahibesiydi. Bu hanımın çöpçatanlık yapmaktan hoşlandığını işiten Sachiko, epey önce ona Yukiko’dan bahsetmiş, resmini de bırakmıştı. Geçenlerde saçını yaptırmaya gittiğinde, Itani Hanım işlerinin biraz hafiflediği bir sırada, “Şöyle bir oturup konuşalım,” diyerek onu otele lobisinde çay içmeye davet etmişti. Bu konuyu ilk defa orada açmıştı. “Aslında size, talip meselesinden daha önce bahsetmemem hiç hoş olmadı, bunu ben de biliyorum,” diye konuşmaya başlamıştı. Fakat işleri ağırdan alıp iyi bir kısmeti kaçırmak istememiş, kendisine bırakılan fotoğrafı, onlara bir şey danışmadan karşı tarafa gösterivermişti. Bir buçuk ay kadar oluyordu. Adamdan hiç ses seda çıkmayınca bu konuyu unutup gitmişti. Itani, olanları şöyle anlatmıştı: “Meğerse bu arada diğer taraf sizi sorup soruşturuyormuş. Hem Osaka’daki aile büyüklerini hem de ailenin buradaki kolunu araştırmış. Aileniz hakkında epeyce bilgi sahibi olmuş. Ayrıca küçükhanımın gittiği kız okuluna da, kaligrafi ve çay sanatı dersi

hocalarına filan da sormuş. Hatta sırf bunun için gazete-ye kadar gidip bir zamanlar çıkmış olan o haberi ve haberin yanlış olduğunu da bizzat araştırıp öğrenmiş.” Itani’nin anlattığına göre talibin durumu çok iyi anladığı belliymiş. Yine de Itani, “Öyle bir kız olmadığını yüz yüze bir konuşup kendiniz görün,” diyerek adamın içini rahat ettirmeye çalışmış. Talip Yukiko’dan söz ederken soyadını kullanarak, mütevazı bir şekilde şunları söylemiş: “Makioka Hanım’la benim sosyal seviyelerimiz denk değil. Bendeniz bir tek maaşla geçinen kendi halinde biriyim. Böyle asil bir küçükhanımın lütfedip benimle evleneceğini hiç düşünemiyorum. Hem evlenmeyi lütfetse bile benim fakirhanemde mustarip olmasına gönlüm izin vermiyor. Hani olur da benimle evlenmeye teveccüh ederse benim için bundan büyük lütuf olamaz. En azından konuyu kendilerine bir açmanızı isterim,” demiş. Aslına bakılacak olursa, bir zamanlar talibin dedelerinin Japon Denizi taraflarında Hokuriku’da küçük bir beylikte vekilharçlık makamları varmış. Memleketlerinde hâlâ o zamandan kalan müstakil evleri duruyormuş. Itani şöyle devam ederek, “Yani aile olarak birbirinize hiç uygun olmadığınız söylenemez. Tamam, hanım kızınız köklü bir aileden geliyor, Makioka dendi mi Osaka’da hemen herkes bilir. Bunu söylediğim için kusuruma bakmayın ama artık eskisi gibi değil. Siz kendinizi, eski zamanlarızdaki gibi gördükçe küçükhanımın evlenmesi iyice gecikip duruyor. Karşısına hallice biri çıktığında bir orta yolunu bulsanız nasıl olur? Talibin şimdilik maaşı öyle çok bir şey değil belki ama daha kırk bir yaşında. Maaşı yükselir nasıl olsa. Yabancı bir şirkette çalıştığı için, Japon şirketine göre daha çok boş vakti olduğunu, akşam derslerini artırarak ayda rahatlıkla dört yüz yenden fazla kazanabileceğini söylüyor. Evlendiklerinde bir hizmetçi bile tutabileceğine kuşku yok. İnsan olarak da iyi birine benziyor.

Japon şiirinde kiraz çiçeklerine dair yüzlerce, binlerce şiir söylenmişti... Eskiler çiçeklerin açmasını sabırsızlıkla bekler... dalından düşüp giden çiçeklere hüüzünlenirdi... defalarca, tekrar tekrar aynı şeyleri dillendiren sayısız şiir yazılmıştı... Sachiko küçük bir kızken, bu şiirler ona çok sıradan gelir, pek duygulanmadan okuyup geçerdi. Yıllar geçip yaşı ilerledikçe eski zamanlarda yaşamış bu insanların sadece hoş ve zarif bir söz söyleme kaygısında olmadığını fark etmişti. Kirazların çiçek açmasını nasıl özlemle bekleediklerini... sonra en görkemli zamanlarında dökülüp giden çiçeklerin yarattığı hüznü... Sachiko da ruhunun derinliklerinde hissetmeye başlamıştı.

Nazlı Kar bir döneme, farklı bir coğrafyaya, Japon algısına, kültürüne bir yolculuk gibi... Dört kız kardeşin odağında gelişen bir "kadın romanı". Yazar, satırlarında gelenek ve modernlik, Doğu ve Batı kavramlarını sorgularken okuyucusunu da kendisine katılmaya davet ediyor. Kitap adını, Japon şiirindeki bir söz sanatından alıyor. Kiraz çiçeklerinin baharda dallarından dökülmesini kar zannetmek... Kitabın kurgusu da bu imgeye uygun bir biçimde mevsimlerin döngüsünü aktarıyor, zamanın geçişine duyulan hüznü bize ulaştırıyor.

Kapakteki şiirler: Toyohara Chikanobu

 CAN

www.canyayinlari.com twitter.com/canyayinlari facebook.com/canyayinlari

ISBN: 978-975-87-2122-1

9 789750 727221